

письмовій чи іншій фіксованій формі. (Правила адвокатської етики, затверджені Установчим З'їздом адвокатів України 17 листопада 2012 року [Електронний ресурс]. – <http://vkdk.org/pravil-advokatskoji-etiki/>

Невирішеним залишається питання пов'язане з обшуком в робочому приміщенні адвоката. Часто правоохоронні органи обґрунтовуючи необхідність такого обшуку вказують на те, що кримінальне провадження стосується безпосередньо адвоката, а не його клієнтів, і для них не має значення інформація, що може стати відомою в такому випадку. Проте зазвичай це призводить до того, що страждає клієнт, а адвокат втрачає свою довіру перед іншими клієнтами.

Щодо питання податкової звітності адвокатів – то тут також є свої нюанси. Адвокати, як самозайняті особи зобов'язані подавати податкову звітність форми 1ДФ та сплачувати податок на доходи фізичних осіб. Так, у формі 1ДФ сума доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, а також суми утриманого з них податку, що затверджена Податковим Кодексом України, передбачено необхідність вказати лише платників податків, на користь яких було здійснено платежі самозайнятою особою. Що стосується річної податкової звітності, то адвокат сам розраховує суму податку, а тому варіант розголошення адвокатської таємниці тут мінімальний. (Податковий Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, 15-16, 17. – ст. 112)

Одна з найбільших проблем, пов'язана із збереженням адвокатської таємниці стосується адвокатів, що практикують у сфері кримінальних правопорушень. Тут ідеться про проблему конфіденційності зустрічі адвоката та клієнта, якщо останній є затриманим чи заарештованим, яка передбачає те, що в даному випадку неможливо говорити про повний обсяг збереження адвокатської таємниці. Адже вже стало відомо про факт звернення довірителя до адвоката, обставини такого звернення, і навіть суть такого звернення. В даній ситуації першочерговим завданням є повноцінний захист інтересів клієнта та інформації, яка все ще залишається для сторонніх осіб невідомою, та може зашкодити клієнту. (Заборовський В.В., Гечка К.В. Проблеми правового захисту адвокатської таємниці та шляхи їх вдосконалення [Електронний ресурс] / В.В. Заборовський, К.В. Гечка // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 1 – С. 296–298. – Режим доступу: http://pap.in.ua/1_2014/Zaborovskyi,_Hechka.pdf)

Отож на сучасному етапі розвитку України спостерігається ряд проблем, пов'язаних з адвокатською діяльністю, «вічною» з яких є захист адвокатської таємниці. Процес становлення законодавства щодо захисту адвокатської таємниці ще не завершений, адже спостерігаються численні прогалини та колізії, недосконалість і невідповідність нормативно-правових актів.

Свиштун Є.А.

*студентка 2-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Держава знаходиться на етапі формування нового правового обґрунтування діяльності адвокатури, яка за час свого існування отримала велику значимість. Прийнявши Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», держава істотно розширила офіційне визнання сфери дії адвокатури, підвищивши соціальний статус у суспільстві та визнавши її інститутом, який виходить за межі судової системи. Разом з тим, багато питань щодо функціонування цього інституту залишаються не вирішеними. Так, в Україні тривають дискусії з приводу питання допустимості втручання держави в діяльність адвокатури та зміцнення гарантій її незалежності. Саме ці проблеми потребують наукового дослідження і в сучасному суспільстві, що й зумовлює актуальність даної статті.

Питання взаємовідносин інституту адвокатури з органами державної влади розглядалися у роботах зарубіжних і вітчизняних науковців, зокрема таких: М. Антонович, Є. Бова, О. Воронов, А. Козьмініх, С. Лібанова, Н. Сакара, Л. Тацій та багато інших.

Адвокатура функціонує в певній системі державних і суспільних механізмів і покликана сприяти захисту правових інтересів громадян та держави. Вона є комплексним проявом як

державного, так і суспільного інтересу, оскільки саме через неї та завдяки їй правова держава реалізує можливість забезпечення своїм громадянам їхніх прав та свобод. Діяльність адвокатів, з одного боку, має державно – значимий характер, а з іншого – адвокати повинні бути максимально незалежні від держави, щоб ефективно захищати громадян і юридичних осіб.

Тобто, інститут адвокатури виконує публічно-правову функцію забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги в судах та інших державних органах. Реалізація цього завдання передбачає як взаємодію у стосунках між державою та адвокатурою, так і певні розбіжності (Бакаянова Н.М., Фурса С.Я. Адвокатура України: підручник / Н.М. Бакаянова, С.Я. Фурса. – К.: Редакція юридичних видань «Правова єдність», 2016. – 217с.).

Стаття 5 Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» встановлює, що адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб. Держава створює незалежні умови для діяльності адвокатури та забезпечує дотримання гарантій адвокатської діяльності. Отже, держава, зі свого боку, повинна декларувати незалежність адвокатури, проте, кожна зі сторін розуміє цю незалежність по-своєму.

Незалежність адвокатури як спільноти забезпечується тим, що основи її побудови та функціонування визначаються законами, у зв'язку з чим ніякі органи не можуть шляхом прийняття всупереч закону будь – яких нормативних або індивідуально – розпорядчих актів втручатися в діяльність адвокатури. Певною гарантією незалежності є й автономність бюджету, який в цілому не залежить ні від держави або органів місцевого самоврядування, ні від будь-яких організацій.

Самостійність інституту адвокатури забезпечується кількома способами:

- прямою законодавчою заборонаю втручання в адвокатську діяльність; правомірністю і пропорційністю застосування заходів дисциплінарного впливу;
- існування системи гарантій незалежності адвоката в чинному законодавстві, зокрема встановлення спеціальної процедури притягнення адвоката до кримінальної відповідальності, проведення стосовно адвоката оперативно – розшукових заходів чи слідчих дій;
- неможливістю вимагання відомостей, пов'язаних з наданням правової допомоги за конкретними справами, заборонаю допитувати адвоката про питання, які стали йому відомими у зв'язку з наданням правової допомоги.

Однак, незважаючи на незалежне становище адвокатури від держави, вона реалізує функції, що мають загальнодержавне значення й відображають публічний інтерес суспільства. Адвокатура в силу свого історичного місця в суспільстві й державі є правозахисним інститутом, здатним здійснювати конституційний громадський нагляд за дотриманням конституційних прав і свобод громадян та організацій у відносинах з чиновниками, що зумовлено насамперед не тільки її самоврядністю, основою на вільному волевиявленні та професіоналізмі її членів, а й економічною незалежністю від держави.

Історія адвокатури показує, що держава в усі часи намагалася створити механізми контролю за адвокатською діяльністю. Тому, як зазначив відомий діяч Р. Мюллер, ще однією проблемою є «зайве» регулювання діяльності з боку держави, але за умови, що адвокати виконують усі свої професійні обов'язки.

Адвокатура як інститут громадянського суспільства тісно співпрацює з іншими інститутами і державою зокрема. Незважаючи на те, що сучасна адвокатура не входить до системи державних органів, одне з її завдань пов'язане з реалізацією функцій держави. Слід зазначити, що таке функціонування повинне здійснюватися в таких умовах, щоб взаємодія держави з адвокатурою не мала на меті обмеження адвокатів у виконанні своїх професійних обов'язків або ж не мала змогу реалізувати завдання із захисту прав, свобод та законних інтересів клієнтів.

Але неодноразово зверталася увага на те, що державні органи незаконно втручалися у справи зі здійснення адвокатської діяльності. Громадська організація «Спілка адвокатів України» у своїй заяві від 21 листопада 2008 року наголосила на збільшенні випадків порушення посадовими особами професійних прав адвокатів та посилення тиску і погроз на адресу адвокатів під час виконання ними своїх професійних обов'язків (Спілка адвокатів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.sau.org.ua). Тому, на мою думку,

контроль держави за адвокатурою повинен мати лише зовнішній характер, що передбачає невтручання у внутрішні справи органів адвокатського самоврядування.

Контроль держави за станом адвокатури може полягати лише у застосуванні державно – владного механізму обмеження порушення адвокатами вимог законодавства та примусу відповідальності осіб, які порушують принцип незалежності адвокатури або іншим способом чинять перешкоди здійсненню адвокатської діяльності. В інших випадках таке втручання є неприпустимим і наслідком його має бути встановлена законом відповідальність (Студейко М.А [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.rusnauka.com).

Отже, адвокатура має бути визначена у законодавстві України як незалежний самоврядний правозахисний інститут, на який держава покладає найважливіші функції захисту прав та законних інтересів людини і громадянина. А взаємодія органів державної влади й адвокатури повинна здійснюватися на основі партнерства та об'єднання зусиль в умовах побудови правової держави.

Визнання державою самостійності адвокатури, свободи здійснення професійної діяльності адвокатів є великою перемогою адвокатської спільноти у боротьбі за свою незалежність.

Стаурська О.М.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВ АДВОКАТІВ

Адвокатура є вкрай важливим інститутом правової держави, який діє для захисту конституційних прав і свобод громадян. Саме тому Конституція України у статті 59 визначила особливе місце адвокатури України.

Попри це законодавство про адвокатуру фактично не оновлювалось близько двадцяти років, що зумовило його невідповідність європейським стандартам та сучасним реаліям. Положення нині діючого Закону України «Про адвокатуру» є застарілими і не здатні в повній мірі забезпечити реалізацію зазначених конституційних гарантій, а також належним чином регулювати відносини у цій сфері.

До того ж після ухвалення нового Кримінального процесуального кодексу України створення в Україні професійного самоврядного інституту адвокатури України та посилення гарантій діяльності адвокатури на сьогодні залишається чи не єдиним із невиконаних Україною зобов'язань, що випливають з її членства в Раді Європи (Висновок Парламентської Асамблеї Ради Європи № 190 (1995) від 26 вересня 1995 року).

Тому на сьогодні важливим є докорінне реформування законодавства про адвокатуру, що сприятиме забезпеченню конституційного права громадян на якісну та доступну правову допомогу, реалізації принципу змагальності в судовому процесі та посиленню професійних гарантій адвокатської діяльності у відповідності до європейських стандартів.

З метою реформування законодавства про адвокатуру з урахуванням міжнародних демократичних стандартів, забезпечення виконання зобов'язань України перед Радою Європи робочою групою з питань реформування прокуратури та адвокатури, утвореною розпорядженням Президента України від 22 листопада 2011 року № 362/2011-рп, підготовлено проект Закону України “Про адвокатуру і адвокатську діяльність”. Цей проект 28 квітня 2012 року внесено Президентом України на розгляд Верховної Ради України (реєстраційний № 10424).

Цей документ відобразив основні напрацювання попередніх законопроектів з урахуванням європейських стандартів щодо організації адвокатури та здійснення адвокатської діяльності, а також висновків Венеціанської комісії та експертів, що надавались на попередні законопроекти про адвокатуру.

У представленому проекті особливу увагу приділено питанням, які у взаємозв'язку гарантуватимуть незалежність та ефективність функціонування інституту адвокатури в цілому забезпечивши: